

مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی
(مرکز پژوهشهای ایرانی و اسلامی)

ایران شناسی در ژاپن

نگاهی تاریخی به ایران شناسی تلاشهای

ایران پژوهشگران این زمینه دوم سه دهه نوزده تا کنون

پانزدهم رجب زاده

با پیوست

فهرست آثار چاپ شده در ایران پژوهشگران این

به کوشش
کیسینجی نه اورا

تهران، ۱۳۸۹

رجب‌زاده، هاشم، ۱۳۲۰-

ایران‌شناسی در ژاپن (نگاهی به تاریخچه ایران‌شناسی و تلاشهای ایران‌پژوهان ژاپن از نیمه دوم سده نوزده تاکنون)/ نویسنده هاشم رجب‌زاده؛ با پیوست: فهرست آثار چاپ شده ایران‌پژوهان ژاپنی به کوشش کینجی نه‌اورا. - تهران: مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی (مرکز پژوهشهای ایرانی و اسلامی)، کتابخانه، ۱۳۸۹.

۳۴۶+۸[345] ص. مصور، (مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی (مرکز پژوهشهای ایرانی و اسلامی)، کتابخانه، ۳۷)

* ص. ع. به انگلیسی:

«Iranian Studies in Japan/ Hashem Rajabzadeh; with a Bibliography of Iranian Studies in Japan by Kinji Eura».

✽ کتابنامه

✽ فارسی و انگلیسی

۱. ایران‌شناسی - ژاپن. ۲. ایران‌شناسان - ژاپن. ۳. ایران‌شناسی - بررسی و شناخت - ژاپن. ۴. ایران - بررسی و شناخت - کتاب‌شناسی - فهرستها. الف. کینجی، نه‌اورا Kinji, Eura. فهرست آثار چاپ‌شده ایران‌پژوهان ژاپنی.

۹۵۵/۰۰۷۲

۲۱۶۹۰۷۱

DSR۴۴

محل نگهداری

مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی
مرکز پژوهشهای ایرانی و اسلامی

نام کتاب: ایران‌شناسی در ژاپن

نویسنده: هاشم رجب‌زاده

ناشر: مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی (مرکز پژوهشهای ایرانی و اسلامی)، کتابخانه

لیتوگرافی و چاپ: طلابه ۸۰

چاپ اول: تهران ۱۳۸۹

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

بها:

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۰۲۵-۹۱-۱

ISBN: 978-964-7025-91-1

نشانی: تهران - نیاوران - کاشانک، صندوق پستی ۱۹۵۷۵/۱۹۷

تلفن: ۲۲۲۹۷۶۲۶ دورنگار: ۲۲۲۹۷۶۶۳

پست الکترونیک: centre@cgie.org.ir

www.cgie.org.ir

مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی (مرکز پژوهشهای ایرانی و اسلامی)

خوشوقت است که در راه شناساندن مطالعات و پژوهشهای

مستشرقان ایران شناسان ژاپن، این کتاب را در دسترس

علاقه‌مندان قرار دهد و امیدوار است که در پی آن بتواند پژوهشهای

ژاپنی‌ها را در جهت گسترش علمی و فرهنگی ایران، با حمایت دوستداران

ایران و ژاپن منتشر کند.

فهرست

۱	سخن آغاز
۱۳	نگاهی به ایران پژوهی در ژاپن
۴۳	مسافران ژاپنی در ایران بهره یکم
	۱- نخستین مسافران ژاپنی در ایران
	۲- ایران و ایرانیان از نگاه مسافران ژاپنی عصر جدید
۷۹	باستانشناسی و هنر بهره دوم
	۱- هیأت‌های باستان‌شناسی ژاپن در ایران
	۲- مجموعه‌های آثار هنر ایران در ژاپن
۱۰۱	پژوهشهای ایرانی بهره سوم
	۱- پژوهش‌ها درباره ایران پیش از اسلام
	۲- نخستین نوشته فارسی در ژاپن
	۳- پژوهش‌ها درباره ایران پس از اسلام: کتابداری و کتابشناسی، تصحیح کتاب، فولکلور، فلسفه و دین، آموزش، اقتصاد، کشاورزی، هنر و فرهنگ، ادب فارسی، تاریخ ایران،

و جغرافیای انسانی و اقتصادی

بهره چهارم ترجمه و تحقیق ادبی ۱۵۱

۱- ترجمه و تحقیق آثار بزرگان ادب فارسی:

فردوسی، خیام، و سعدی

۲- ترجمه آثار ادب فارسی به ژاپنی: ادب

کلاسیک؛ ادب معاصر؛ علوم انسانی

۳- فارسی نوشته های ایران پژوهان: نگارش و

ترجمه

بهره پنجم تصویر ایران؛ زبان فارسی ۱۹۱

۱- تصویری که از ایران دارم

۲- چرا فارسی یاد می گیرم

بهره ششم کارهای بنیادی و تشکیلاتی در پیوند با ۲۱۱

ایران و شرق شناسی

۱- مراکز آموزش زبان فارسی و ایران شناسی

۲- منابع فارسی در کتابخانه ها ۳- بنیادها و

تلاشهای خاورشناسی ۴- انجمن ها و مجامع

ایران شناسی ۵- مؤسسه های حامی تحقیقات

۶- طرح های تحقیق تخصصی ناحیه ای و موضوعی

۷- نمایشگاه های هنری و رویدادهای فرهنگی

افزوده بهره ششم: عهدنامه های دوجانبه ایران و ژاپن ۲۵۱

پیوست ها:

پیوست ۱- شناخت اسلام و مطالعات اسلامی در ژاپن معاصر: ۲۶۱

۱- چکیده سخن ۲- نخستین مسلمانان در

ژاپن ۳- اندیشه و امید گرویدن ژاپنیان به

اسلام ۴- اسلام پژوهی ژاپنیان ۵- تحقیقات

اسلامی پیش از جنگ ۶- آغاز ترجمه آثار ادبی
فارسی و عربی به ژاپنی ۷- بنیادشدن
مؤسسه‌های اسلام‌شناسی ۸- وضع کنونی
مسلمانان و تبلیغ اسلام

پیوست ۲- نمونه‌های آثار ایران‌پژوهان: ۲۷۹

معرفی منتخبی از کتابهای چاپ‌شده در زمینه ایران‌شناسی 1-345

www.ketab.ir

سخن آغاز

انگیزه و روش تألیف این دفتر

ژاپن را می‌توان خراسان جهان خواند. به سخن فخرالدین اسعد گرگانی در ویس و رامین:

زبان پهلوی هر کوشش است خراسان آن بُود کز وی خور آسد

خورآسان را بُود معنی خورایان کجا از وی خور آید سوی ایران

این خاستگاه خورشید همیشه برایم پُر جاذبه و رمز و راز بوده است. از همان آغاز تماسم با محیط و تلاش‌های ایران‌شناسی ژاپن و آشنایی با ایران‌شناسان اینجا در اوایل دهه ۱۳۵۰ دریافتم که با آن که سال‌ها است که شماری روزافزون از ایران‌پژوهانان شناخته‌شده ژاپن برای ادامه تحقیق یا تحصیل به ایران رفته و بیش‌تر آنها چند سال در اینجا مانده و با محیط‌های دانشگاهی و استادان و دانشوران ایرانی آشنا شده‌اند، شناخت ایرانیان از فعالیت‌های ایران‌شناسی در ژاپن اندک است و، جز شمار کمی از محققان ایرانی، از تلاش‌های ژاپنیان در این کار آگاهی ندارند. یکی از دانشوران فرزانه‌ای که با انگیزه شوق و دلبستگی به ادب ژاپن این جریان را بی‌ادعا دنبال می‌کرد، زنده‌یاد دکتر حمید عنایت بود. چند ماه پس از گذراندن رساله دکترا به راهنمایی آن شادروان در دانشکده حقوق و علوم سیاسی، روانه مأموریت ژاپن شدم؛ و در دو فرصتی که میثاق این مأموریت

چهارساله به ایران آمدم و به دیدنش در مؤسسه مطالعات وزارت امور خارجه شتافتم، و چند بار هم در نامه‌های مهرآمیز، خواست که موضوعی را درباره ادب ژاپن تحقیق کنم و منابع معتبر در باره آن بیابم و بفرستم.

با گذشت سال‌ها و با پیشرفته و دامنه‌دارتر شدن پژوهش‌های محققان ژاپنی، که تلاش‌های باستان‌شناسی بخش مهم و ارزنده‌ای از آن بود، نیاز به آگاه ماندن درباره آن را بیش‌تر احساس کردم. پس از آغاز تدریس و تحقیق در ژاپن از سال ۱۳۶۱، و در جریان تماس با مراکز علمی و آموزشی ایران، احساس شد که بنیادهای فرهنگی کشورمان برای مناسبات علمی مؤثر و کارساز با دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های ژاپن نیاز به شناختن بهتر این مؤسسه‌ها دارند، و برای این کار دستنامه یا کتاب راهنمایی حاوی آگاهی‌های بایسته درباره ایران‌پژوهان ژاپن، تلاش‌های علمی، آثار منتشرشده آنان، و دانشگاه‌ها و بنیادهایی که پایگاه فعالیت آنها است یا از این فعالیت‌ها حمایت می‌کند، بایسته است. نخستین تلاش‌هایم برای انتقال چنین آگاهی‌ها، گزارش مرتب مباحث مطرح‌شده و رویدادهای حاشیه‌ای اجلاس سالانه انجمن خاورشناسی ژاپن بود که از سال ۱۳۶۱ در مجله آینده درج می‌شد.

تلاش برای فراهم آوردن این دفتر از دوازده سال پیش آغاز شد، نخست با نگاشتن چند مقاله درباره ایران‌شناسی در ژاپن و سپس توسعه دادن مطلب با فراهم آوردن آگاهی‌های تازه و نیز گسترش فعالیت ایران‌پژوهان و افزون شدن شمار آثار منتشر شده آنها. در دو مرحله هم در چند ساله گذشته متنی برای چاپ مرتب و قرار ی مقدماتی برای انتشار آن گذاشته شد؛ اما کیفیت کار راضیم نمی‌کرد. شوق و نیت فراهم آوردن دفتری که نمودار کم و بیش فراگیر تاریخچه و جریان و وضع کنونی ایران‌شناسی در ژاپن باشد، و سوسه شتاب را فرو می‌نشاند. نزدیک به چهار سال پیش گزارش‌مانندی در بررسی ایران‌پژوهی در ژاپن آماده شد تا پیشنهادی برای مشارکت و سفارش دادن عنوان‌های فرعی مدخل «ژاپن» در دانشنامه ایران به پژوهندگان ژاپنی باشد. با انجام گرفتن این طرح احساس